Ý NGHĨA CÁCH MẠNG SÂU SẮC, TÍNH THỜI SỰ VÀ CƠ BẢN CỦA TÁC PHẨM "SỬA ĐỔI LỐI LÀM VIỆC"*

Nguyễn Trường

This work is produced by The Connexions Project and licensed under the
Creative Commons Attribution License †

Tóm tắt nội dung

Tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" của Chủ tịch Hồ Chí Minh ra đời cách đây 60 năm, nhưng nó vẫn còn giữ nguyên giá trị, luôn là bảo bối, hành trang gối đầu giường của cán bộ, đảng viên. Trong sự nghiệp đẩy mạnh công cuộc đổi mới hôm nay, nội dung của tác phẩm vẫn là những lời chỉ huấn cơ bản và thời sự đối với Đảng, Nhà nước ta; đặc biệt là đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên trong rèn luyện và phấn đấu.

Tiêu đề

Ý NGHĨA CÁCH MẠNG SÂU SẮC, TÍNH THỜI SỰ VÀ CƠ BẢN CỦA TÁC PHẨM "SỬA ĐỔI LỐI LÀM VIỆC"

Tác giả: Vũ Hữu Ngoạn

Từ khóa: ý nghĩa cách mạng

Tác phẩm

Tình thời sự

Tóm tắt: Tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" của Chủ tịch Hồ Chí Minh ra đời cách đây 60 năm, nhưng nó vẫn còn giữ nguyên giá trị, luôn là bảo bối, hành trang gối đầu giường của cán bộ, đảng viên. Trong sự nghiệp đẩy mạnh công cuộc đổi mới hôm nay, nội dung của tác phẩm vẫn là những lời chỉ huấn cơ bản và thời sự đối với Đảng, Nhà nước ta; đặc biệt là đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên trong rèn luyện và phấn đấu.

Thoạt nhìn bề ngoài và nếu mới đọc chứ chưa nghiên cứu sâu thì tưởng như tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" của Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ nói về tác phong, phương pháp công tác của cán bộ, của cơ quan. Nhưng thật ra, nếu đào sâu nghiên cứu, nhất là đối chiếu với thực tiễn các thời kỳ cách mạng của nước ta, có thể nhận thấy nội dung của tác phẩm vượt xa tên gọi của nó.

Nghiên cứu kỹ tác phẩm, có thể thấy rất nhiều vấn đề, nhiều khía cạnh, nhưng vẫn tập trung vào một chủ đề sâu rộng, chẳng những quan trọng đối với 60 năm về trước mà vẫn vô cùng quan trọng đối với thời điểm hiện nay. Đó là, xây dựng và chỉnh đốn Đảng.

*Version 1.1: Jul 10, 2009 3:32 am -0500

†http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Trước khi nói đến chủ đề đó, thiết nghĩ, nên đề cập đến một số vấn đề quan trọng mà Bác Hồ đã nói đến trong tác phẩm này:

1 - Về tầm quan trọng của lý luận và tổ chức thực tiễn; về nâng cao hiểu biết cả về lý luận và thực tiễn; về mối quan hệ biện chứng giữa lý luận và thực tiễn, Bác Hồ viết: "Có kinh nghiệm mà không có lý luận cũng như một mắt sáng một mắt mờ", và "Lý luận cốt để áp dụng vào công việc thực tế... Dù xem được hàng vạn quyển lý luận nếu không biết đem ra thực hành thì khác nào một cái hòm đựng sách". Người cán bộ phải ra sức học tập lý luận, đồng thời luôn luôn biết tổng kết kinh nghiệm trong công tác. Phê bình và tổng kết kinh nghiệm công tác là quy luật tiến bộ trong sự nghiệp cách mạng.

2 - Về tầm quan trọng quyết định của cán bộ và công tác cán bộ, Bác Hồ viết: "Muôn việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hoặc kém". Riêng với người cán bộ lãnh đạo, Bác chỉ rõ: "Người lãnh đạo đúng đắn cần phải: khi thất bại không hoang mang, khi thắng lợi không kiêu ngạo. Khi thi hành các nghị quyết kiên quyết, gan góc không sợ khó khăn", và "Ai sợ phụ trách và không có sáng kiến thì không phải người lãnh đạo".

3 - Về vai trò và nội dung của đạo đức cách mạng trong người cán bộ, trong sự nghiệp vận động nhân dân làm cách mạng, trong sự nghiệp tổ chức và lãnh đạo của Đảng, Bác Hồ viết: "Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân". Bác Hồ đã đặt vấn đề đạo đức cách mạng liên quan đến thắng lợi hay thất bại của cách mạng. Chúng ta có thể nhận biết những đặc trưng của đạo đức Hồ Chí Minh và cũng chính là đặc trưng của đạo đức cách mạng mang đậm đà bản sắc truyền thống dân tộc Việt Nam, đó là "nhân, nghĩa, trí, dũng, liêm", là "cần kiệm liêm chính, chí công vô tư", đương nhiên được biểu hiện và phát huy tác dụng trong điều kiện mới. Điều kiện mới ở đây là thời đại độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, là thời đại Hồ Chí Minh.

4 - Về phong cách, phương pháp lãnh đạo của cán bộ, đảng viên, của các tổ chức đảng, nhìn rộng ra là cách lãnh đạo, mà trong ngôn từ hiện đại thường nói là phương thức lãnh đạo của Đảng - một vấn đề to lớn và hệ trọng được Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) quan tâm và ra nghị quyết.

5 - Về phương pháp tuyên truyền vận động quần chúng, trước hết là nói, viết sao cho có hiệu quả, Bác Hồ đã dành cả một phần đáng kể của tác phẩm cho cán bộ đảng nói chung và cán bộ tuyên huấn nói riêng.

Như vậy, rõ ràng là những vấn đề, những khía cạnh nêu trên của tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" đều nhất quán theo một chủ đề sâu sắc là "xây dựng, chỉnh đốn Đảng". Cụm từ "chỉnh đốn Đảng" được Bác Hồ dùng nhiều lần trong tác phẩm của Người.

Đặt vào bối cảnh lúc viết tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" (tháng 10-1947 và in ấn, phát hành lần đầu vào đầu năm 1948) mới thấy ý nghĩa sâu sắc của tác phẩm, tính thời sự và cả tính cơ bản của nó. Chỉ riêng việc tái bản hàng chục lần ở nước ta cũng đủ nói lên tính vừa cơ bản, vừa luôn luôn thời sự . Ngày nay, sau 60 năm, chúng ta lại bàn luận, nghiền ngẫm về tác phẩm, càng chứng tỏ nhận thức của chúng ta về giá trị lâu dài của tác phẩm, về tính thời sự và cơ bản của nó. Chính nhờ tính cơ bản mà nó luôn luôn mang tính thời sự; ngược lại, nhờ tính thời sự nóng hổi hôm nay mà chứng tỏ nó rất cơ bản.

Vào cuối năm 1947, đầu năm 1948 là lúc cuộc kháng chiến toàn quốc chống thực dân Pháp diễn ra được một năm. Nhân dân ta ở thành thị đã thực hiện tản cư, tiêu thổ để kháng chiến. Cả thành thị và nông thôn đã tự phá hoại cầu đường để ngăn bước quân thù. Quân dân Thủ đô đã chiến đấu oanh liệt. Quân viễn chinh Pháp đã thất bại ở Bắc Cạn, ở sông Lô. Chiến thắng Thu Đông 1947 của ta ở Việt Bắc đang vang dội, cổ vũ tinh thần kháng chiến của quân dân cả nước... Chừng ấy thời gian cùng những sự kiện đã xảy ra cũng đủ để nhân dân ta nhận thức rằng, cuộc kháng chiến phải tiến hành trường kỳ, gian khổ, toàn dân, toàn diện, nhưng nhất định thắng lợi. Chừng ấy thời gian cũng đủ thể hiện tinh thần yêu nước, căm thù giặc, quyết tâm kháng chiến và tin tưởng ở thắng lợi của nhân dân ta. Tuy chưa trở lại công khai, nhưng hằng ngày, hằng giờ, Đảng ta - đứng đầu là Chủ tịch Hồ Chí Minh, vẫn tổ chức và lãnh đạo cuộc kháng chiến trường kỳ. Khác với thời kỳ trước Cách mạng Tháng Tám 1945, lúc này Đảng và nhân dân ta đã có chính quyền, chuyển chức năng, nhiệm vụ của Ủy ban Hành chính các cấp sang Ủy ban Kháng chiến hành chính. Thông qua đó, Đảng ta phải tổ chức và lãnh đạo nhân dân đoàn kết một lòng, vượt qua khó khăn gian khổ để trường kỳ kháng chiến nhưng nhất định thắng lợi. Đó cũng là đường lối chính trị, là chiến lược cách mạng của Đảng ta lúc bấy giờ. Thời điểm này đặt ra cuộc rèn luyện mới, thử thách mới đối với mỗi cán bộ, đảng viên của Đảng. Đáp số là ở ngay chất lượng, trình độ của Đảng, mà Đảng không phải là cái

gì trừu tượng; trái lại, phải biểu hiện, được biểu hiện ở mỗi đảng viên, mọi đảng viên. Thời cuộc đang bức xúc, đặt ra yêu cầu mỗi đảng viên phải biết nêu cao đạo đức cách mạng, biết hy sinh gian khổ, đặt lợi ích của nhân dân, của Tổ quốc, của Đảng lên trên hết; ra sức học hỏi quần chúng, khêu gợi và tổng kết những sáng kiến của quần chúng, tổ chức quần chúng trong những phong trào thiết thực để đủ sức tiến hành cuộc kháng chiến trường kỳ, toàn dân, toàn diện. Thời cuộc đang đặt ra gay gắt đối với cán bộ là, quyết định tổ chức nhân dân thành một lực lượng hùng hậu. Trong vai trò tổ chức nhân dân, hơn lúc nào hết, Đảng phải liên hệ chặt chẽ với quần chúng, sống trong phong trào quần chúng. Chính cuộc kháng chiến đặt ra yêu cầu thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, chống quan liêu, xa rời dân, đòi hỏi gay gắt mọi chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước phải thiết thực, có lợi cho nhân dân, cho kháng chiến. Chính cuộc sống kháng chiến gian khổ nhất của những năm 1948, 1949 đang đòi hỏi gay gắt chống thói ba hoa, lý luận suông, những lời hô hào rỗng tuếch.

Cuộc đấu tranh cách mạng, vai trò xung phong, gương mẫu của đảng viên đòi hỏi đảng viên phải chống các chứng bệnh của chủ nghĩa cá nhân. Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: "Chủ nghĩa cá nhân là như một thứ vi trùng rất độc, do nó mà sinh ra các thứ bệnh nguy hiểm" như bệnh chủ quan, kiêu ngạo, bệnh tham lam, bệnh lười biếng, óc hiếu danh, thiếu kỷ luật, óc hẹp hòi, kéo bè kéo cánh, óc địa phương, óc lãnh tụ, bệnh cận thị, không trông xa thấy rộng... Cán bộ, đảng viên phải biết phê bình, phát huy ưu điểm, sửa chữa khuyết điểm để hoàn thành nhiệm vụ mà Đảng và nhân dân giao phó".

Đấy là bối cảnh mà dưới bút danh X.Y.Z, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc", như là đặt ra một cuộc vận động lớn về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, làm cho "Sửa đổi lối làm việc" có ý nghĩa cách mạng sâu sắc, giúp xây dựng nhân sinh quan mới, phục vụ đắc lực cho cuộc đấu tranh dân tộc và tiến bộ xã hội.

Những quan điểm, tư tưởng, những vấn đề mà Chủ tịch Hồ Chí Minh nói là thuộc về nguyên tắc của Đảng, những vấn đề về tư cách, phong cách của người đảng viên, của cán bộ cách mạng, về sự lãnh đạo của Đảng, được nêu lên trong tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" đã thực sự đặt ra và làm cơ sở cho cuộc vận động "Rèn cán, chỉnh cơ" những năm 1950, 1951. Từ cuộc vận động "Rèn cán, chỉnh cơ", bộ máy kháng chiến đã ổn định và vững bước tiến lên. Đại hội toàn quốc lần thứ II của Đảng (tháng 2-1951) cùng với sự kiện Đảng ra công khai, đã đánh dấu bước biến chuyển quan trọng của cuộc kháng chiến thần thánh chống thực dân Pháp của nhân dân ta.

Từ "Đường cách mệnh" (xuất bản chính thức vào năm 1927) của Nguyễn Ái Quốc đến "Sửa đổi lối làm việc" (năm 1947) của Chủ tịch Hồ Chí Minh, là một quá trình diễn biến lịch sử quá sâu sắc. Đây không chỉ còn là tìm được con đường cứu nước, mà Bác Hồ đang thực sự xây dựng, chỉ đạo đội ngũ cách mạng vững vàng thắng lợi từng bước trên con đường đó.

Trong nhiều vấn đề, nhiều khía cạnh xoay quanh chủ đề xây dựng, chỉnh đốn Đảng, tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" đã tập trung làm nổi bật các vấn đề về đạo đức cách mạng, về cán bộ, về cách lãnh đạo của Đảng. Ba vấn đề nổi bật đó có quan hệ mật thiết, ảnh hưởng qua lại trong vai trò lãnh đạo của Đảng. Cán bộ, đảng viên phải là tấm gương về đạo đức cách mạng. Có cán bộ tốt, có đạo đức cách mạng thì mới có thể tổ chức, lãnh đạo được nhân dân. Trong sứ mệnh tổ chức, lãnh đạo của Đảng thì cán bộ là yếu tố quyết định.

"Sợi chỉ đỏ" xuyên suốt đạo đức cách mạng của người cán bộ cách mạng tốt và xuyên suốt phương thức lãnh đạo có hiệu quả được Bác Hồ đề cập nhiều nhất là mối liên hệ tốt với nhân dân. Trong đạo đức cách mạng của người cán bộ, không thể thiếu mối liên hệ với nhân dân. Người cán bộ tốt phải là người có mối liên hệ tốt với nhân dân. Cả phương pháp lãnh đạo có hiệu quả cũng không ngoài mối quan hệ tốt giữa Đảng với nhân dân. Có thể nói, quan điểm quần chúng là một đặc sắc trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh. Qua tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc", Bác Hồ đã đòi hỏi chúng ta phải đi sát, gần gũi quần chúng, tôn trọng, tin tưởng quần chúng, phải bàn bạc, lắng nghe, học hỏi quần chúng nhưng không theo đuôi quần chúng; phải giải thích, hướng dẫn quần chúng, phải tổ chức quần chúng, phải đúc rút kinh nghiệm, sáng kiến của quần chúng, phải phát huy vai trò và khả năng của quần chúng giám sát cán bộ, đảng viên... Có như thế thì mọi chủ trương, chính sách đề ra mới đúng đắn; việc tổ chức thực hiện mới trôi chảy; cách lãnh đạo mới có hiệu quả. Nói tổng quát, phải vì nhân dân và dựa vào nhân dân thì xây dựng, chỉnh đốn Đảng mới thành công.

Tuy tác phẩm "Sửa đổi lối làm việc" ra đời cách đây đã 60 năm, nhưng đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Nếu xét theo quan điểm, tư tưởng, theo tinh thần bảo vệ và phát triển thế giới quan khoa học và nhân sinh

quan cách mạng thì nó vẫn mang tính thời sự, vẫn đang là yêu cầu bức bách trong Đảng và trong xã hội ta, đương nhiên là đặt trong tình huống mới, trong điều kiện mới. Trong điều kiện cơ chế thị trường, hội nhập kinh tế quốc tế, bên cạnh những tác dụng tích cực, còn xuất hiện cả một số mặt tiêu cực. ở nơi này nơi khác, lúc này lúc khác, sự quản lý còn chưa đủ mức cần thiết, chưa bảo đảm tốt định hướng xã hội chủ nghĩa, thì những tiêu cực còn phát triển. Trong những năm gần đây, nhiều nghị quyết của Đảng đã nhấn mạnh tình trạng suy thoái đạo đức trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên; nhấn mạnh một trong bốn nguy cơ, thách thức nghiêm trọng, đó là nạn tham nhũng và tệ quan liêu. Tình trạng quan liêu, xa dân, không sát tâm tư nguyện vọng chính đáng của dân, không giải quyết kịp thời và trúng những mắc mứu của dân đã kéo dài ở không ít nơi, không ít cấp, không ít cán bộ. Hiện nay, Đảng ta coi tình trạng suy thoái đạo đức, nạn tham nhũng và tệ quan liêu, cửa quyền đang là những vấn đề nhức nhối, ảnh hưởng đến sự tồn vong của chế độ và vai trò lãnh đạo của Đảng. Những năm gần đây, Đảng và Nhà nước ta đã có nhiều biện pháp để ngăn chặn, đẩy lùi, khắc phục và xóa bỏ những tiêu cực đó; tuy nhiên, hiệu quả của cuộc đấu tranh vẫn còn thấp, chưa đáp ứng được nguyện vọng chính đáng của nhân dân, tình hình vẫn chưa hết nghiêm trọng.

Trong cuộc vận động lớn "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh", chúng ta cần làm sống lại và vận dụng tốt những quan điểm, tư tưởng, những phương pháp được chỉ dẫn trong "Sửa đổi lối làm việc" của Người để thúc đẩy có hiệu quả cuộc đấu tranh chống tiêu cực; đồng thời, góp phần tích cực và thiết thực xây dựng, chỉnh đốn Đảng, làm cho Đảng ta luôn luôn xứng đáng là Đảng do Hồ Chí Minh sáng lập và rèn luyện.